

KURATORIUM
OŚWIATY
w POZNANIU

**REGULAMIN
WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU
BIOLOGICZNEGO
DLA UCZNIÓW
SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

Dział I
PRZEBIEG POSZCZEGÓLNYCH STOPNI KONKURSU

Rozdział 1
INFORMACJE OGÓLNE

- §1. Organizatorem konkursu jest Wielkopolski Kurator Oświaty.
- §2. Wielkopolski Kurator Oświaty w zarządzeniu wydanym w danym roku szkolnym wyznacza pracowników wspomagających organizację i przebieg konkursów w województwie wielkopolskim oraz terminy przeprowadzania poszczególnych stopni konkursów.
- §3. Przewodniczącą Wojewódzkiej Komisji Konkursu Biologicznego jest pani **Ewa Zaran-Jaszczak**, nauczyciel biologii Szkoły Podstawowej nr 1 w Poznaniu, ul. Hezjoda 15, 60-461 Poznań, tel. 501 956 237, ewa.zaran-jaszczak@sp1.poznan.pl, Sekretariat: tel. 61 222 37 29, e-mail: sekretariat@sp1.poznan.pl
- §4. 1. Konkurs organizowany jest dla uczniów szkół podstawowych.
2. Konkurs składa się z 3 stopni:
 - 1) szkolnego,
 - 2) rejonowego,
 - 3) wojewódzkiego.
- §5. Merytorycznie konkurs obejmuje wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego z biologii w szkole podstawowej poszerzone o zagadnienia szczegółowe omówione w § 47, § 48 i § 49 niniejszego regulaminu.
- §6. Na wszystkich stopniach konkursu uczniowie rozwiązują test konkursowy, który składa się z zadań otwartych i zamkniętych.
- §7. Udział uczniów w eliminacjach konkursowych jest dobrowolny. W przypadku gdy w szkole, do której uczeń uczęszcza, nie organizuje się stopnia szkolnego konkursu, uczeń może do niego przystąpić w szkole wskazanej przez dyrektora szkoły.
- §8. Uczeń przystępujący do poszczególnych stopni konkursu zobowiązany jest do posiadania ważnej legitymacji szkolnej.
- §9. Organizacja konkursów uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych poprzez dostosowanie warunków przeprowadzenia konkursu do potrzeb ww. uczestników konkursu (dostosowanie nie może naruszać zasad samodzielnej pracy uczestnika konkursu). Warunkiem uwzględnienia tych potrzeb jest e-mailowe złożenie wniosku w terminie do 5 października 2018 r. i uzyskanie zgody przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.
- §10. Podczas trwania konkursu uczeń pracuje samodzielnie, zachowuje spokój i nie zakłóca w żaden inny sposób przebiegu konkursu (nie opuszcza wyznaczonego mu w sali miejsca, nie porozumiewa się z innymi uczestnikami, nie wypowiada uwag i komentarzy, nie zadaje pytań dotyczących zadań konkursowych, nie korzysta z żadnych niedozwolonych materiałów, w tym kalkulatora i środków łączności, w tym telefonów komórkowych).
- §11. W szczególnych przypadkach uczeń może opuścić salę, w której rozwiązuje test konkursowy, w każdym czasie po poinformowaniu o swoim zamiarze komisji konkursowej, oddaniu pracy konkursowej i wyrażeniu zgody przez przewodniczącego Komisji Konkursowej. W czasie przebywania poza salą należy zapewnić uczniowi warunki wykluczające możliwość kontaktowania się uczestnika z innymi osobami (wyjątek stanowi sytuacja, w której konieczne jest skorzystanie z pomocy medycznej). Wydarzenie to zostaje odnotowane w protokole przeprowadzenia konkursu.

- §12. Uczestnik konkursu, który ukończył pracę przed wyznaczonym czasem, pozostaje w sali na swoim miejscu.
- §13. W przypadku stwierdzenia przez komisję naruszenia przez ucznia zasad regulaminu konkursu przewodniczący Komisji Konkursowej przerywa jego pracę i nakazuje opuszczenie sali, co odnotowuje w protokole przeprowadzenia konkursu.
- §14. Za zapewnienie opieki i bezpieczeństwa uczniom/uczestnikom stopnia szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego odpowiada dyrektor szkoły, do której uczęszcza uczeń (w drodze na konkurs, w czasie jego trwania i w drodze powrotnej do szkoły).
- §15. Nie przewiduje się dodatkowego postępowania konkursowego dla uczestników, którzy w wyznaczonym terminie nie przystąpią do danego stopnia konkursu.
- §16. W pracach komisji stopnia szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego mogą uczestniczyć w charakterze obserwatorów wizytatorzy Kuratorium Oświaty w Poznaniu.
- §17. Dokumentacja związana z przebiegiem poszczególnych stopni konkursów, po ich zakończeniu jest porządkowana, zabezpieczana i przechowywana przez 5 lat w szkole - miejscu przeprowadzenia danego stopnia lub w szkole wyznaczonej przez przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.
- §18. Wielkopolski Kurator Oświaty wydaje laureatom i finalistom zaświadczenia zgodnie z § 5 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. z 2002 r. Nr 13, poz. 125, z późn. zm.)*.
- §19. Regulamin konkursu nie może ulegać zmianom po jego ogłoszeniu i opublikowaniu na stronach internetowych Kuratorium Oświaty w Poznaniu w danym roku szkolnym.
- §20. Testy i klucze odpowiedzi z poszczególnych stopni konkursu zostaną opublikowane na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w ciągu 7 dni roboczych od daty przeprowadzenia konkursu.
- §21. Wszelkie informacje na temat konkursów przedmiotowych organizowanych na terenie województwa wielkopolskiego, w szczególności zarządzenia Wielkopolskiego Kuratora Oświaty w sprawach konkursów, miejsca przeprowadzania stopnia rejonowego i wojewódzkiego oraz ostateczne wyniki stopnia wojewódzkiego będą przekazywane zainteresowanym poprzez publikowanie ich na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w zakładce *Rodzice i uczniowie/Konkursy, olimpiady, projekty/Konkursy przedmiotowe organizowane przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty*.

Rozdział 2 STOPIEŃ SZKOLNY

- §22. Stopień szkolny odbędzie się w dniu **23 października 2018 r. (wtorek) o godz. 14⁰⁰** w szkołach, które zgłosiły do Kuratorium Oświaty w Poznaniu zamiar uczestnictwa w konkursie **do 5 października 2018 r.**
- §23. Za organizację i przeprowadzenie stopnia szkolnego każdego z konkursów odpowiada dyrektor szkoły oraz powołana pisemnie przez niego Szkolna Komisja Konkursowa, w której skład wchodzi przewodniczący i co najmniej dwóch nauczycieli, w tym przynajmniej jeden o specjalności zgodnej z przedmiotem konkursu. W szczególnych przypadkach, jeżeli do konkursu przystępuje mniej niż 10 uczniów, dyrektor szkoły może powołać komisję 2-osobową.
- §24. Szkolna Komisja Konkursowa wykorzystuje testy przygotowane przez osobę wyznaczoną przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty.
- §25. Czas przeznaczony na rozwiązywanie zadań wynosi **90 minut**.

- §26. Do stopnia rejonowego konkursu kwalifikuje się uczeń, który na stopniu szkolnym otrzymał **minimum 40 na 50** możliwych do uzyskania punktów (tj. 80%).
- §27. 1. Do zadań dyrektora szkoły należy:
- 1) zapoznanie uczniów, rodziców i nauczycieli z *Regulaminem Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2018/2019*,
 - 2) zgłoszenie szkoły do udziału w konkursie, nie później niż **do 5 października 2018 r.** poprzez wypełnienie *formularza on-line*, który znajduje się pod adresem konkursy.ko.poznan.pl. Formularz zostanie uruchomiony **28 września 2018 r.**
 - 3) uzyskanie oświadczenia rodziców o akceptacji *Regulaminu Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2018/2019* (zał. nr 1 do Regulaminu), oświadczenia dotyczącego ochrony danych osobowych (zał. nr 1a do Regulaminu) i wyrażenia zgody na publikowanie danych osobowych dziecka/uczestnika konkursu oraz jego wyników na poszczególnych stopniach konkursów (zał. 1b do Regulaminu),
 - 4) odebranie, **na dzień przed konkursem**, testu oraz schematu oceniania, przesyłanych drogą elektroniczną przez Kuratorium Oświaty w Poznaniu na adres e-mailowy szkoły, podany przez dyrektora w *formularzu on-line*,
 - 5) powielenie, zabezpieczenie i przechowywanie ww. materiałów konkursowych z zachowaniem tajemnicy służbowej,
 - 6) pisemne określenie zadań przewodniczącego i członków Szkolnej Komisji Konkursowej, tj. opracowanie zasad kodowania prac stopnia szkolnego, sprawdzenie i ocena wszystkich prac konkursowych zgodnie z kryteriami opracowanymi przez autora testu (każda praca powinna być czytelnie podpisana przez osobę sprawdzającą pracę), rozkodowanie prac po ich sprawdzeniu, sposób przekazania prac uczniom dyrektorowi szkoły itd.
 - 7) przeprowadzenie konkursu zgodnie z *Regulaminem Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2018/2019*, w tym zapewnienie warunków samodzielnej, spokojnej pracy uczestnikom,
 - 8) ogłoszenie wyników stopnia szkolnego konkursu w formie komunikatu, w wersji papierowej lub elektronicznej w ciągu 3 dni roboczych od daty przeprowadzenia stopnia szkolnego konkursu w dostępny dla uczniów i rodziców (prawnych opiekunów) sposób,
 - 9) wypełnienie protokołu on-line (wzór stanowi zał. nr 2 do Regulaminu), w terminie do 7 dni od daty przeprowadzenia stopnia szkolnego, a następnie wydrukowanie wygenerowanego na platformie protokołu. Dane osobowe uczniów wprowadzone do protokołu stanowią *Bazę Konkursową* (wzór stanowi zał. nr 2a do Regulaminu). Protokół on-line dostępny jest pod adresem konkursy.ko.poznan.pl po zalogowaniu poprzez wpisanie identyfikatora. Wypełnione protokoły on-line po wyznaczonym terminie nie będą brane pod uwagę. Dyrektor szkoły przyjmuje odpowiedzialność za prawidłowość wprowadzonych danych osobowych ucznia do *Bazy Konkursowej*,
 - 10) przesłanie/przekazanie protokołu z prac Szkolnej Komisji Konkursowej (kopia) wraz z kartą zgłoszenia ucznia (oryginał), oświadczeniem dotyczącym ochrony danych osobowych (oryginał), wyrażeniem zgody na upublicznianie danych uczniów zakwalifikowanych do stopnia rejonowego, do przewodniczącej

Wojewódzkiej Komisji Konkursowej w ciągu 7 dni od daty przeprowadzenia stopnia rejonowego konkursu,

- 11) gromadzenie, przechowywanie i zabezpieczenie dokumentacji konkursowej obejmującej: listy uczestników konkursu, powołanie Szkolnej Komisji Konkursowej, prace konkursowe uczniów, protokół z prac Szkolnej Komisji Konkursowej i inne dokumenty.

Rozdział 3 **STOPIEŃ REJONOWY**

- §28. Stopień rejonowy Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego odbędzie się w dniu **5 grudnia 2018 r. (środa) o godz. 14⁰⁰**.
- §29. Stopień rejonowy przygotowują i przeprowadzają zgodnie z harmonogramem Rejonowe Komisje Konkursowe powołane przez przewodniczących Wojewódzkich Komisji Konkursowych za zgodą Wielkopolskiego Kuratora Oświaty. Adresy szkół, w których będą przeprowadzane stopnie rejonowe zostaną opublikowane na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w zakładce *Rodzice i uczniowie/Konkursy, olimpiady, projekty/Konkursy przedmiotowe organizowane przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty* na 2 tygodnie przed terminem konkursu.
- §30. Czas przeznaczony na rozwiązywanie zadań wynosi **90 minut**.
- §31. Do stopnia wojewódzkiego kwalifikuje się uczeń, który otrzymał na stopniu rejonowym **minimum 42 na 50** możliwych do zdobycia punktów (tj. 84%).
- §32. 1. Do zadań przewodniczącego Rejonowej Komisji Konkursowej należy:
- 1) odebranie, na 1 dzień przed stopniem rejonowym konkursu, testów wraz ze schematem oceniania, z Kuratorium Oświaty w Poznaniu (Wydział Rozwoju Edukacji) lub właściwej terytorialnie Delegatury Kuratorium Oświaty w Poznaniu; zabezpieczenie i przechowywanie ww. materiałów,
 - 2) przeprowadzenie kodowania prac konkursowych uczestników,
 - 3) zapewnienie uczestnikom odpowiednich warunków pracy, przestrzeganie ustalonych zasad organizacyjnych i regulaminowych w miejscu przeprowadzenia stopnia rejonowego konkursu,
 - 4) kierowanie pracami komisji w celu zapewnienia rzetelnej analizy i sprawiedliwej oceny prac konkursowych uczniów zgodnie z kryteriami opracowanymi przez autora testu; każda praca powinna być czytelnie podpisana przez członka Rejonowej Komisji Konkursowej sprawdzającego pracę i przewodniczącego Rejonowej Komisji Konkursowej,
 - 5) rozkodowanie prac po ich sprawdzeniu i ocenieniu przez Rejonową Komisję Konkursową,
 - 6) wprowadzenie do *Bazy Konkursowej* wyników stopnia rejonowego i przesłanie uzupełnionej *Bazy Konkursowej* (wzór stanowi zał. nr 3a do Regulaminu), w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia stopnia rejonowego,
 - 7) sporządzenie w formie pisemnej i elektronicznej protokołu z prac Rejonowej Komisji Konkursowej według wzoru stanowiącego zał. nr 3 do Regulaminu.
 - 8) przesłanie do Kuratorium Oświaty w Poznaniu, w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia stopnia rejonowego protokołu z przebiegu stopnia rejonowego oraz *Bazy Konkursowej* drogą pocztową na adres:

Kuratorium Oświaty w Poznaniu
ul. Kościuszki 93

- 61-716 Poznań** (z dopiskiem na kopercie wskazującym nazwę konkursu); przesłane dokumenty powinny być należycie oświadczone pieczęcią szkoły i podpisane przez wszystkich członków Rejonowej Komisji Konkursowej,
- 9) ogłoszenie wyników w ciągu 3 dni roboczych od daty przeprowadzenia stopnia rejonowego konkursu w formie elektronicznej poprzez umieszczenie wykazu uczniów na stronie internetowej szkoły, w której odbył się stopień rejonowy (lista uczniów powinna być zakodowana),
 - 10) przesłanie/przekazanie prac uczniów zakwalifikowanych do stopnia wojewódzkiego, wraz z kartą zgłoszenia ucznia (oryginał), oświadczeniem dotyczącym ochrony danych osobowych (oryginał), wyrażeniem zgody na upublicznianie danych (oryginał) oraz protokołem z prac Rejonowej Komisji Konkursowej (kopia) do przewodniczącej Wojewódzkiej Komisji Konkursowej w ciągu 7 dni od daty przeprowadzenia stopnia rejonowego konkursu,
 - 11) uporządkowanie, zabezpieczenie i przekazanie prac uczniów niezakwalifikowanych do stopnia wojewódzkiego wraz z kopią protokołu dyrektorowi szkoły, w której odbył się stopień rejonowy konkursu.

Rozdział 4 **STOPIEŃ WOJEWÓDZKI**

- §33. Stopień wojewódzki Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego odbędzie się w dniu **2 marca 2019 r. (sobota) o godz. 10⁰⁰**. Wykaz miejsc przeprowadzenia stopni wojewódzkich konkursów opublikowany zostanie na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Poznaniu w zakładce *Rodzice i uczniowie/Konkursy, olimpiady, projekty/Konkursy przedmiotowe organizowane przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty* na 2 tygodnie przed terminem konkursu.
- §34. Stopień wojewódzki organizuje i przeprowadza Wojewódzka Komisja Konkursowa powołana przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty.
- §35. Przewodniczącą Wojewódzkiej Komisji Konkursu Biologicznego dla uczniów szkół podstawowych jest pani Ewa Zaran-Jaszczak.
- §36. Czas przeznaczony na rozwiązanie zadań wynosi **90 minut**.
- §37. Wyniki konkursu ogłaszane są w formie komunikatu, w wersji elektronicznej, w ciągu 3 dni roboczych od daty przeprowadzenia stopnia wojewódzkiego konkursu.
- §38. Finalistą konkursu zostaje uczestnik stopnia wojewódzkiego, który otrzyma **minimum 26 na 50** możliwych do zdobycia punktów (tj. 52%). W przypadku, gdy żaden uczestnik konkursu nie uzyska minimum 26 punktów, tytuł finalisty otrzyma do 25% uczestników stopnia wojewódzkiego z najwyższymi wynikami. Decyzję o poszerzeniu listy finalistów podejmuje Wielkopolski Kurator Oświaty.
- §39. Laureatem Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego zostaje uczestnik stopnia wojewódzkiego, który otrzyma **minimum 45 na 50** możliwych do zdobycia punktów (tj. 90%). W przypadku, gdy żaden uczestnik konkursu nie uzyska minimum 45 punktów, tytuł laureata otrzyma do 25% uczestników stopnia wojewódzkiego z najwyższymi wynikami. Decyzję o poszerzeniu listy laureatów podejmuje Wielkopolski Kurator Oświaty.
- §40. 1. Do zadań przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej należy:
- 1) odebranie, **na 1 dzień przed konkursem**, z Kuratorium Oświaty w Poznaniu testów wraz ze schematem oceniania, ich przechowanie i zabezpieczenie do dnia przeprowadzenia stopnia wojewódzkiego konkursu,
 - 2) przeprowadzenie kodowania prac konkursowych uczestników,

- 3) kierowanie pracami Wojewódzkiej Komisji Konkursowej; zapewnienie należytych warunków pracy dla uczestników, przestrzeganie ustalonych zasad organizacyjnych i regulaminowych,
- 4) kierowanie pracami komisji w celu zapewnienia rzetelnej analizy i sprawiedliwej oceny prac konkursowych uczniów zgodnie z kryteriami opracowanymi przez autora testu, każda praca powinna być czytelnie podpisana przez członka Wojewódzkiej Komisji Konkursowej sprawdzającego pracę i przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Konkursowej,
- 5) rozkodowanie prac po ich sprawdzeniu i ocenieniu przez Wojewódzką Komisję Konkursową,
- 6) sporządzenie protokołu z przebiegu stopnia wojewódzkiego wraz z wykazem laureatów i finalistów według wzoru stanowiącego zał. nr 4, 4a i 4b.
- 7) wprowadzenie do *Bazy Konkursowej* wyników stopnia wojewódzkiego i przesłanie uzupełnionej *Bazy Konkursowej*, w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia stopnia wojewódzkiego,
- 8) przesłanie do Kuratorium Oświaty w Poznaniu, w ciągu 7 dni od dnia przeprowadzenia stopnia wojewódzkiego protokołu z przebiegu stopnia wojewódzkiego oraz *Bazy Konkursowej* drogą pocztową na adres:
Kuratorium Oświaty w Poznaniu
ul. Kościuszki 93
61-716 Poznań (z dopiskiem na kopercie wskazującym nazwę konkursu),
- 9) ogłoszenie wyników w ciągu 3 dni roboczych od daty przeprowadzenia stopnia wojewódzkiego konkursu, w formie elektronicznej poprzez umieszczenie wykazu uczniów na stronie internetowej szkoły, w której odbył się stopień wojewódzki (lista uczniów powinna być zakodowana),
- 10) uporządkowanie, zabezpieczenie i przekazanie prac konkursowych wraz z kopią protokołu dyrektorowi szkoły, w której przeprowadzony został stopień wojewódzki konkursu,
- 11) rozpatrywanie, wraz z innymi członkami komisji, odwołań i zażaleń związanych z organizacją i przebiegiem stopni rejonowego i wojewódzkiego,
- 12) niezwłoczne przekazanie protokołu z rozpatrzenia odwołań dotyczących przebiegu konkursu do Wojewódzkiego Koordynatora ds. konkursów.
- 13) przekazanie Wojewódzkiemu Koordynatorowi ds. konkursów w terminie do 7 dni od dnia zakończenia konkursu dokumentacji statystycznej (na nośniku elektronicznym i papierowym) uwzględniającej liczbę wszystkich uczniów uczestniczących w konkursach wg tabeli stanowiącej zał. nr 5a i 5b do Regulaminu.

Dział II

TRYB ODWOŁAWCZY

- §41. 1. Odwołania dotyczące organizacji i przebiegu konkursu mogą składać rodzice (prawni opiekunowie) uczestników konkursu w ciągu 3 dni od daty ogłoszenia wyników konkursu:
- 1) po stopniu szkolnym do przewodniczącego Szkolnej Komisji Konkursowej,
 - 2) po stopniu rejonowym i wojewódzkim do przewodniczącej Wojewódzkiej Komisji Konkursowej, na adres e-mail ewa.zaran-jaszczak@sp1.poznan.pl
2. Odwołania muszą zawierać: imię i nazwisko osoby składającej pismo, adres (kod pocztowy, miejscowość, ulica, nr domu) oraz dokładne dane uczestnika konkursu (imię, nazwisko, data i miejsce urodzenia, nazwa szkoły).

- §42. Odwołania wniesione z naruszeniem § 41 nie będą rozpatrywane.
- §43. Właściwa Komisja Konkursowa niezwłocznie rozpatruje odwołania nie dłużej niż w ciągu 14 dni od dnia przeprowadzenia konkursu, a jej decyzja jest ostateczna.
- §44. Protokół z rozpatrywania wniesionych odwołań sporządza przewodniczący właściwej komisji wg wzoru stanowiącego zał. nr 6 do Regulaminu. Protokół z rozpatrzenia odwołań po stopniu szkolnym przekazuje się elektronicznie przewodniczącemu Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.
- §45. Ostateczne decyzje w sprawach spornych nieobjętych regulaminem podejmuje przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Konkursowej.

Dział III WGŁĄD DO PRAC

- §46. Na wniosek złożony do przewodniczącego Komisji Konkursowej przez rodziców (prawnych opiekunów) uczestników konkursu sprawdzona i oceniona praca może być udostępniona do jednokrotnego wglądu lub jednokrotnego wykonania fotografii, w ciągu 3 dni od ogłoszenia wyników (po okazaniu legitymacji przez ucznia i dowodu osobistego przez rodzica), przez przewodniczącego lub osobę przez niego wyznaczoną, po wcześniejszym umówieniu się z przewodniczącym Komisji Konkursowej. Prawo wglądu do pracy lub wykonania fotografii mają jedynie uczeń w obecności rodziców (opiekunów prawnych) lub rodzice (opiekunowie prawni) ucznia. Czas wglądu do pracy określa przewodniczący lub osoba przez niego wyznaczona.

DZIAŁ IV ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANYCH NA POSZCZEGÓLNYCH STOPNIACH KONKURSU

ZAKRES WIEDZY

§47. 1. Na wszystkich etapach Konkursu obowiązuje zakres wiedzy biologicznej określony podstawą programową z przyrody dla II etapu edukacyjnego – klasy IV-VI (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół; Dz. U. z 2012 r., poz. 977, z późn. zm.*) oraz zakres wiedzy określony podstawą programową z przyrody i biologii dla II etapu edukacyjnego – klasy IV – VIII (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej , w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej Dz. U. z 2017 r., poz. 356*).

2a. Stopień szkolny

I. Wiedza i umiejętności określone w podstawie programowej dla przedmiotu przyroda dla II etapu edukacyjnego - *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz*

kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2012 poz. 977 z późn. zm.).,
a w szczególności:

- 1) Znajomość metodyki przeprowadzania doświadczeń i obserwacji.
- 2) Budowa kwiatu, kwiaty pojedyncze i złożone. Rośliny owadopylne i wiatropylne. Zapylenie kwiatów. Owoc jako organ służący roślinie do rozsiewania nasion, sposoby rozprzestrzeniania się nasion.
- 3) Źródła energii dla organizmów, spalanie i produkty spalania. Oddychanie jako łączenie się substancji pokarmowych z tlenem w organizmie. Oddychanie zwierząt i roślin.
- 4) Organizmy samożywne i cudzożywne. Istota procesu fotosyntezy. Potrzeby życiowe i etapy rozwoju rośliny. Rośliny w najbliższym otoczeniu – ozdobne, uprawne, trujące. Zależności pokarmowe między organizmami.
- 5) Sposoby rozmnażania się zwierząt, zwierzęta jajorodne i żyworodne, zachowania godowe, opieka nad potomstwem. Pasożyty zwierzęce.
- 6) Grzyby – podział, przykładowe gatunki i znaczenie dla człowieka.
- 7) Łąki, pastwiska, charakterystyczna roślinność łąkowa, rośliny lecznicze. Pole uprawne jako środowisko silnie przekształcone przez człowieka. Zboża w Polsce. Gatunki innych pospolitych roślin uprawianych na polu i w sadzie. Nawożenie pól. Zwierzęta pól i łąk i ich przystosowanie do życia w tym środowisku. Szkodniki upraw, sposoby zwalczania szkodników. Łącuchy pokarmowe występujące na łąkach i polach.
- 8) Najważniejsze zwierzęta hodowlane, pochodzenie bydła domowego.
- 9) Budowa drzewa liściastego i iglastego. Znaczenia lasów dla człowieka, warstwy lasu, znajomość typowych organizmów żyjących w lesie, na łące, na polu uprawnym. Piętra lasu, gatunki roślin w poszczególnych warstwach lasu. Przykłady gatunków zwierząt żyjących na poszczególnych piętrach lasu, ich przystosowania do życia w środowisku. Zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi w lesie. Znaczenie lasu dla człowieka.
- 10) Przystosowanie roślin i zwierząt do życia w środowisku wodnym. Ryby i inne zwierzęta wodne. Przystosowania zwierząt wodnych do określonego sposobu odżywiania. Łącuchy pokarmowe w środowisku wodnym.
- 11) Oceany jako środowisko życia. Zwierzęta morskie, rafa koralowa, przystosowania organizmów do życia na różnej głębokości.
- 12) Źródła zanieczyszczeń środowiska i sposoby przeciwdziałania zanieczyszczeniom, segregacja odpadów, możliwość ich ponownego przetwarzania, sposoby ochrony przyrody.
- 13) Znajomość organizmów roślinnych i zwierzęcych typowych dla poznanych stref krajobrazowych. Strefy krajobrazowe, czynniki wpływające na rozłożenie stref krajobrazowych na Ziemi.
 - Wilgotne lasy równikowe – bogactwo gatunków, przystosowania organizmów do życia w tym środowisku. Znaczenie lasów równikowych dla całej Ziemi.
 - Sawanna – charakterystyczne zwierzęta i rośliny; ich przystosowania do życia na sawannie.

- Pustynie – charakterystyczne rośliny i zwierzęta i ich przystosowania do życia na pustyni.
 - Step i preria - rozmieszczenie stepów na Ziemi. Charakterystyczne zwierzęta i rośliny.
 - Tajga – charakterystyczne rośliny i zwierzęta żyjące na Syberii, ich przystosowania do życia w tajdze.
 - Tundra – organizmy – mchy, porosty, karłowate drzewa, zwierzęta.
 - Pustynia lodowa – przystosowania organizmów do życia w surowym klimacie.
- 14) Zasady udzielania pierwszej pomocy w nagłym wypadku, takim jak złamanie kości, zwichnięcie i skręcenie stawu.
- 15) Znajomość budowy i funkcjonowania układów narządów człowieka: pokarmowego, oddechowego, krwionośnego, ruchu, oraz narządów zmysłów, układu rozrodczego żeńskiego i męskiego, etapy rozwoju człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania.
- 16) Zasady prawidłowego odżywiania się i stosowanie ich w praktyce. Przyczyny, skutki i profilaktyka otyłości. Zasady higieny poznanych układów narządów.
- 17) Znajomość negatywnego wpływ alkoholu, nikotyny i substancji psychoaktywnych na zdrowie człowieka,
- 18) Wirusy jak twory niezaliczane do organizmów. Bakterie jako grupa organizmów. Bakterie chorobotwórcze i pożyteczne, ich znaczenie w przyrodzie i dla człowieka. Choroby bakteryjne i wirusowe, ich objawy i rozprzestrzenianie się.
- II. Wiedza i umiejętności określone w podstawie programowej dla przedmiotu przyroda i biologia dla II etapu edukacyjnego - *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356):*
- 1) Znajomość wszystkich doświadczeń, badań i obserwacji zalecanych w podstawie programowej, posługiwanie się prostym kluczem do oznaczania organizmów.
 - 2) Budowa, funkcjonowanie, porównanie i rozróżnianie komórek: roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej oraz grzybowej oraz porównanie budowy komórek eukariotycznych z prokariotyczną.
 - 3) Budowa chemiczna organizmów (budowa i znaczenie węglowodanów, lipidów i białek, a także rola wody i soli mineralnych w organizmie człowieka).
 - 4) Budowa i rola struktur komórkowych. Budowa i funkcje błon biologicznych, budowa i funkcje poszczególnych organelli wchodzących w skład komórek, ze szczególnym uwzględnieniem organelli otoczonych podwójną błoną białkowo-lipidową.

- 5) Tkanki zwierzęce - budowa, znaczenie i rozpoznawanie. Wykazanie związku między budową i funkcją tkanek zwierzęcych.
- 6) Budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka: hierarchiczna budowa organizmu, procesy fizjologiczne, rola i współdziałanie poszczególnych układów narządów: powłokowego, ruchu, pokarmowego, oddechowego, krążenia, odpornościowego, wydalniczego, nerwowego wraz z narządami zmysłów, hormonalnego i rozrodczego, homeostaza, rozwój człowieka.
- 7) Pokarm – budulec i źródło energii - niezbędne składniki pokarmowe, znaczenie węglowodanów, białek i tłuszczów w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu, pokarm jako źródło energii i budulec organizmu, najważniejsze pierwiastki budujące ciała organizmów, podstawowe grupy związków chemicznych występujących w organizmach: węglowodany, białka, tłuszcze.
- 8) Witaminy, sole mineralne, woda - rola wody w organizmie, witaminy rozpuszczalne w tłuszczach i w wodzie, znaczenie wody i witamin, skutki niedoboru witamin, makroelementy i mikroelementy.
- 9) Oddychanie komórkowe, mitochondria – organelle oddychania komórkowego, ATP – nośnik energii.
- 10) Higiena i czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie poszczególnych narządów i układów, w tym zwrócenie uwagi na prawidłowe odżywianie i aktywność fizyczną.
- 11) Najważniejsze choroby wywoływane przez wirusy, bakterie, pasożytnicze protisty, pasożyty zwierzęce i zasady profilaktyki tych chorób. Zatrucia pokarmowe (jad kiełbasiany, Salmonella) i zapobieganie im. Choroby nowotworowe, czynniki sprzyjające rozwojowi choroby, w tym niewłaściwa dieta, tryb życia, substancje psychoaktywne, promieniowanie UV) oraz przykłady takich chorób; podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych.
- 12) Wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych z uwzględnieniem: tytoniu, alkoholu, narkotyków i innych środków dopingujących oraz nadużywania kofeiny, teiny i niektórych leków. Uzależnienia.
- 13) Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie człowieka (dwutlenek i tlenek węgla, dwutlenek siarki, pyły, tlenki azotu, węglowodory).

2b. Stopień rejonowy - zakres wiadomości obowiązujący na stopniu szkolnym oraz następujące treści:

- 1) Genetyka. Podstawowe pojęcia genetyki (fenotyp, genotyp, gen, allel, homozygota, heterozygota, dominacja, recesywność, gen sprzężony z płcią).
- 2) Cykl komórkowy. Przebieg oraz znaczenie mitozy i mejozy.
- 3) Struktura podwójnej helisy DNA i jej rola w przechowywaniu informacji genetycznej i powielaniu (replikacji), transkrypcja i translacja, czyli sposób zapisywania i odczytywania informacji genetycznej, kod genetyczny i jego cechy. Budowa chromosomu (chromatyd, centromer), autosomy i chromosomy płci.

- 4) Mutacje genowe i ich skutki. Mutacje chromosomowe (strukturalne i liczbowe) oraz ich skutki. Choroby genetyczne (genowe i chromosomowe) człowieka i ich diagnozowanie.
- 5) Zastosowanie biotechnologii molekularnej w różnych dziedzinach nauki, sposoby oraz cele otrzymywania organizmów transgeniczných i klonów.
- 6) I i II Prawo Mendla. Rozwiązywanie krzyżówek jednogenowych i dwugenowych, dziedziczenie cech sprzężonych z płcią, dziedziczenie grup krwi człowieka (układ AB0, czynnik Rh), posługiwanie się szachownicą Punnetta i interpretacja wyników.

2c. Stopień wojewódzki - zakres wiadomości obowiązujący na stopniu szkolnym i rejonowym oraz następujące treści:

- 1) Ekologia. Czynniki środowiska - biotyczne i abiotyczne.
- 2) Oddziaływania wewnątrzgatunkowe i międzygatunkowe.
- 3) Cechy populacji.
- 4) Zakres tolerancji organizmów na czynniki środowiska (temperaturę, wodę, zasolenie, światło). Stenobionty i eurybionty. Organizmy wskaźnikowe z uwzględnieniem skali porostowej.
- 5) Sukcesja i jej rodzaje.
- 6) Zależności pokarmowe - łańcuchy i sieci pokarmowe w ekosystemach. Zależność ofiara - drapieżnik.
- 7) Rola producentów, konsumentów i destruentów w obiegu materii i przepływie energii przez ekosystemy. Obieg węgla i azotu w przyrodzie.
- 8) Ochrona przyrody w Polsce i na świecie. Polskie parki narodowe i ich cechy charakterystyczne, w szczególności: symbole parków, położenie geograficzne, endemity, gatunki chronione.
- 9) Zasoby przyrody i gospodarowanie nimi.
- 10) Różnorodność biologiczna i wpływ człowieka na nią. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza, wody (obieg zamknięty, rodzaje oczyszczalni i rodzaje zanieczyszczeń, klasy czystości wody) i gleby.
- 11) Globalne i lokalne problemy środowiska, w tym przyczyny i skutki globalnego ocieplenia klimatu, segregowanie odpadów, postępowanie z odpadami niebezpiecznymi. Przyczyny i skutki eksploatacji zasobów: ograniczenie zużycia energii, wody, surowców i wytwarzania odpadów.
- 12) Wpływ zanieczyszczeń powietrza na środowisko (dwutlenek i tlenek węgla, dwutlenek siarki, pyły, tlenki azotu, freon). Przyczyny i skutki kwaśnych opadów, smogu, dziury ozonowej.
- 13) Ewolucja życia na Ziemi. Źródła wiedzy o ewolucji. Pojęcie ewolucji organizmów, źródła wiedzy o jej przebiegu, podstawowe dowody pośrednie i bezpośrednie, dobór naturalny i sztuczny – różnice i rola. Teoria ewolucji Lamarcka i Darwina. Mechanizmy i prawidłowości ewolucji. Narządy szczątkowe, analogiczne i homologiczne. Przebieg antropogenezy, podobieństwa i różnice pomiędzy człowiekiem a innymi naczelnymi.

ZAKRES UMIEJĘTNOŚCI

- § 48. 1. Na wszystkich etapach Konkursu uczeń szczególnie powinien wykazać się umiejętnościami:
- 1) Posługiwania się podstawową terminologią biologiczną;
 - 2) Opisywania, porządkowania i rozpoznawania organizmów; wyjaśniania zjawisk i procesów biologicznych zachodzących w wybranych organizmach i w środowisku;
 - 3) Rozpoznawania struktur anatomicznych wymienionych w podręcznikach do biologii dla II etapu edukacyjnego;
 - 4) Przedstawiania i wyjaśniania zależności między organizmem a środowiskiem;
 - 5) Wskazywania ewolucyjnych źródeł różnorodności biologicznej.
 - 6) Planowania, przeprowadzania i dokumentowania obserwacji oraz prostych doświadczeń biologicznych, w tym określania warunków doświadczenia; rozróżniania próby kontrolnej i badawczej; formułowania wniosków, określania problemu badawczego i formułowania hipotezy.
 - 7) Wykorzystywania różnorodnych źródeł i metod pozyskiwania informacji.
 - 8) Odczytywania, analizowania, interpretowania i przetwarzania informacji tekstowych, graficznych oraz liczbowych, a także interpretowania pojęć biologicznych;
 - 9) Wyjaśniania zależności przyczynowo - skutkowych między faktami;
 - 10) Formułowania i przedstawiania opinii związanych z omawianymi zagadnieniami biologicznymi;
 - 11) Analizowania związków pomiędzy własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia (prawidłowa dieta, aktywność ruchowa, badania profilaktyczne) oraz rozpoznawania sytuacji wymagających konsultacji lekarskiej.
2. W rozwiązywaniu zadań konkursowych na stopniu rejonowym Konkursu uczeń powinien także wykazać się umiejętnością:
- 1) Rozwiązywania zadań związanych z pracą z tekstem źródłowym oraz odczytywaniem, analizowaniem, interpretowaniem informacji ze schematów, tabel i wykresów, a także formułowania wniosków na ich podstawie;
 - 2) Rozwiązywania krzyżówek genetycznych jedno- i dwugenowych, a także korzystania z tabeli kodu genetycznego.
3. W rozwiązywaniu zadań konkursowych na stopniu wojewódzkim Konkursu uczeń powinien wykazać się umiejętnościami wskazanymi dla stopnia szkolnego i rejonowego.

WYKAZ LITERATURY PRZYGOTOWUJĄCEJ DO UDZIAŁU W KONKURSIE ORAZ STANOWIĄCEJ POMOC DLA NAUCZYCIELA I UCZNIA

- § 49. 1. Literatura podstawowa na stopień szkolny, rejonowy i wojewódzki
- 1) Podręczniki szkolne, zeszyty ćwiczeń do przyrody i biologii dla II etapu edukacyjnego dopuszczone do użytku przez Ministra Edukacji Narodowej.

- 2) E-podręczniki.pl dla uczniów szkoły podstawowej.
- 3) Atlas anatomiczny, *Tajemnice ciała*, Nowa Era, 2008.

2. Literatura uzupełniająca:

- 1) red. Maćkowiak M., Michalak A. *Biologia. Jedność i różnorodność*. Wydawnictwo Szkolne PWN:
- 2) Solomon E.P., Berg L.R., Martin D.W., *Biologia*. MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa, 2016.
- 3) Adamaszek Z., *Laboratorium w szufladzie. Anatomia człowieka.*, PWN, 2018
- 4) Podręczniki dla szkół ponadgimnazjalnych:
 - a) Guzik M., Jastrzębska E., Kozik R., Matuszewska R., Pyłka-Gutowska E., Zamachowski W., *Biologia na czasie 1. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres rozszerzony*, Nowa Era, 2017
 - b) Dubert F., Kozik R., Krawczyk S., Kula A., Marko-Worłowska M., Zamachowski W., *Biologia na czasie 2. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres rozszerzony*, Nowa Era, 2017
 - c) Dubert F., Jurgowiak M., Makro-Worłowska M., Zamachowski W., *Biologia na czasie 3. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres rozszerzony*, Nowa Era, 2017

*Przewodnicząca
Wojewódzkiej Komisji
Konkursu Biologicznego*

Ewa Zaran-Jaszczak